

Vlaams
Parlement

ingediend op **1219** (2016-2017) – Nr. 1
3 juli 2017 (2016-2017)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Onderwijs
uitgebracht door Jos De Meyer, Koen Daniëls en Elisabeth Meuleman

over de conceptnota Masterplan Scholenbouw.
Eerste voortgangsrapportage

Samenstelling van de Commissie voor Onderwijs:

Voorzitter: Kathleen Helsen.

Vaste leden:

Vera Celis, Paul Cordy, Koen Daniëls, Ingeborg De Meulemeester, Kathleen Krekels, Kris Van Dijck;
Jos De Meyer, Jenne De Potter, Jan Durnez, Kathleen Helsen;
Ann Brusseel, Jo De Ro;
Caroline Gennez, Tine Soens;
Elisabeth Meuleman.

Plaatsvervangers:

Peter Persyn, Grete Remen, Willy Segers, Ann Soete, Miranda Van Eetvelde, Manuela Van Werde;
Caroline Bastiaens, Sabine de Bethune, Vera Jans, Katrien Schryvers;
Jean-Jacques De Gucht, Francesco Vanderjeugd;
Katia Segers, Steve Vandenberghe;
Elke Van den Brandt.

Documenten in het dossier:

492 (2015-2016) – Nr. 1: Nota van de Vlaamse Regering

INHOUD

I.	Inleidende uiteenzetting door Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs	4
1.	Algemene situering	4
2.	Het bestaande onderwijspatrimonium vernieuwen	4
2.1.	Aanpakken van de achterstand	4
2.2.	Bouwdossiers efficiënter behandelen	6
3.	De onderwijscapaciteit uitbreiden	6
4.	Alternatieve financieringsbronnen aanboren	7
4.1.	Integrale uitvoering van de DBFM-operatie Scholen van Morgen	7
4.2.	Nieuwe projectspecifieke DBFM-operaties	8
4.3.	Uitwerken van een reglementair kader voor huursubsidies	8
5.	Focus op schoolgebouwen van de toekomst	9
6.	Bevorderen van langetermijnplanning en beheersmatige aanpak	9
7.	Conclusie	10
II.	Bespreking	10
1.	Vragen en opmerkingen van de leden	10
1.1.	Tussenkomst van Jos De Meyer	10
1.2.	Tussenkomst van Koen Daniëls	11
1.3.	Tussenkomst van Caroline Gennez	12
1.4.	Tussenkomst van Jo De Ro	13
1.5.	Tussenkomst van Elisabeth Meuleman	15
1.6.	Tussenkomst van Ingeborg De Meulemeester	16
1.7.	Tussenkomst van Kathleen Krekels	17
2.	Antwoorden van de minister	17
3.	Slotreplieken	21
	Gebruikte afkortingen	23
	Bijlagen: zie dossierpagina op www.vlaamsparlement.be	

Op 15 juni 2017 werd in de Commissie voor Onderwijs een bespreking gewijd aan de eerste voortgangsrapportage in het kader van het Masterplan Scholenbouw. Ter voorbereiding hiervan had minister Hilde Crevits een eerste voortgangsrapport ter beschikking gesteld van de commissieleden (bijlage 1) en bij haar uiteenzetting maakte ze gebruik van een powerpointpresentatie (bijlage 2). Beide documenten zijn terug te vinden op de [dossierpagina](http://www.vlaamsparlement.be) van dit verslag op www.vlaamsparlement.be.

I. Inleidende uiteenzetting door Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs

1. Algemene situering

Minister *Hilde Crevits* is tevreden dat ze, na enige vertraging, de eerste tussentijdse rapportage van het Masterplan Scholenbouw en het Vlaamse scholenbouwbeleid kan voorstellen. Net geen twee jaar terug, op 17 juli 2015, heeft de Vlaamse Regering de conceptnota over het Masterplan Scholenbouw goedgekeurd (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 492/1). Dat was de eerste keer dat de Vlaamse Regering een geïntegreerd totaalplan heeft opgemaakt met een inhoudelijk onderbouwde beleidsvisie, nieuwe accenten en een concreet actieplan om het Vlaamse scholenbouwbeleid vorm te geven. Het Masterplan Scholenbouw heeft vijf strategische doelstellingen: het bestaande onderwijspatrimonium vernieuwen; de capaciteit uitbreiden; alternatieve financieringsbronnen vinden; de focus leggen op schoolgebouwen van de toekomst (multifunctionaliteit, medegebruik en duurzaamheid aanmoedigen); en ten slotte een langetermijnplanning en een beheersmatige aanpak van het schoolgebouwenpark bevorderen bij de schoolbesturen.

2. Het bestaande onderwijspatrimonium vernieuwen

De eerste doelstelling is het vernieuwen van het onderwijspatrimonium. De minister is zich bewust van de aanhoudende vraag naar nog meer financiële middelen voor scholenbouw, maar de Vlaamse Regering zoekt naar manieren om zaken anders, beter en efficiënter aan te pakken en dus met de (overheids)middelen meer te realiseren. Iedereen, in het bijzonder het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) maar ook het Departement Onderwijs en Vorming én de onderwijskoepels, heeft de moed getoond om gebruikelijke manieren van werken in vraag te stellen en is bereid geweest om veranderingen door te voeren.

2.1. Aanpakken van de achterstand

De historische onderhoudsachterstand in schoolinfrastructuur is groot, hoewel er wel wat kanttekeningen te maken zijn bij de manier van registreren van de subsidiebehoeften. In tegenstelling tot projecten in Welzijn en Zorg, waar er een masterplan en langetermijnvisie nodig is, volstaat het in Onderwijs gewoon een eenvoudig dossier in te dienen. Dat leidt tot een lange lijst van subsidieaanvragen, zeker van het vrij gesubsidieerd onderwijs. Het gemeenschapsonderwijs (GO!) heeft de omslag gemaakt naar integraalplannen per GO!-scholengroep met een theoretische raming van de infrastructurele behoeften op langere termijn.

Momenteel is er een algemeen geraamde subsidiebehoefte voor alle onderwijsnetten van ongeveer 5 miljard euro. De aanzienlijke investeringen in scholenbouw en de btw-verlaging van 21 percent naar 6 percent en de daarmee gepaard gaande aandacht voor investeringen in scholenbouw zorgen voor een groot enthousiasme bij scholen om bouwprojecten in te dienen. De synthesesetabel op

pagina's 5 en 6 van het voortgangsrapport geeft een algemeen overzicht van het totale investeringsvolume scholenbouw 2015-2017 – onderverdeeld per thematisch type beleidsinvestering – dat in deze legislatuur, dus vanaf 2015, werd gerealiseerd.

Het regulier subsidiebudget, dat toegekend wordt aan het gesubsidieerd onderwijs, bedraagt de voorbije drie jaar 1.009.088.000 euro. In 2017 staat het reguliere subsidiebudget inclusief de capaciteitsmiddelen op zijn allerhoogste peil ooit met 363,6 miljoen euro. De investerings- en productiewaarde van de effectief opgeleverde DBFM-scholen gedurende de voorbije drie jaar (2015/2016/2017) bedraagt 1,061 miljard euro. Ondertussen zijn er 133 DBFM-scholen volledig opgeleverd, tegen de start van de schoolzomervakantie worden dat er 138.

Daarnaast benadrukt de minister de enorme impact van de btw-verlaging op de scholenbouw. De onderwijsverstrekkers zelf besteden daar in eerste instantie weinig aandacht aan. Maar alleen al in het huidige DBFM-programma Scholen van Morgen gaat het om een extra investeringsvolume van 160 miljoen euro, goed voor 17 bijkomende DBFM-schoolbouwprojecten. Ook op de reguliere financiering van schoolbouwprojecten heeft de btw-verlaging een grote impact: de extra investeringsruimte in 2016 en 2017 dankzij de lagere btw in nieuwe schoolbouwdossiers, wordt voor beide jaren op circa 95 miljoen euro berekend, dat is het aandeel van de Vlaamse overheid en de schoolbesturen samen. Bovendien heeft de Vlaamse Regering vorig jaar beslist om de vastgelegde maar niet meer te betalen btw in oude reeds goedgekeurde schoolbouwdossiers opnieuw te herinvesteren. Zo werd tijdens de begrotingsaanpassing 2017 nog eens bijkomend 6,1 miljoen euro btw gerecupereerd. Elke euro die niet uitgegeven wordt door de lagere btw op scholenbouw wordt dus terug geïnvesteerd in scholenbouw.

Daarnaast is er het nieuwe DBFM-programma, waarvoor de dossiers voor 31 mei 2017 moesten ingediend zijn. De aanvragen daarvoor overtreffen het aanbod. Doordat de oproepperiode nog maar zeer recent werd afgesloten, zijn deze cijfers overigens nog niet mee opgenomen in de voorliggende overzichten.

Huursubsidies zijn een goed voorbeeld van hoe een alternatieve financieringsvorm van nieuwe schoolinfrastructuur extra investeringsvolume kan realiseren. Als de nieuwe huursubsidieprojecten worden gebouwd, stemt dit overeen met een investeringsvolume van circa 88 miljoen euro. Scholen maken gretig gebruik van de nieuwe mogelijkheden, de intrestvoeten zijn immers laag.

Tot slot zijn er de voorbije drie jaren nog een reeks specifieke investeringsmiddelen voor scholenbouw toegekend, ook door andere beleidsdomeinen: de bijkomende middelen ten belope van 54 miljoen euro uit het Vlaams Klimaatfonds waarvan 32 miljoen euro bestemd voor energie-efficiëntie- en duurzaamheidsingrepen in de gebouwen van het leerplichtonderwijs en 20 miljoen euro voor gelijkaardige investeringen in de gebouwen van het hoger onderwijs; de recent toegekende middelen om asbestverwijdering in scholen prioritair aan te pakken, 7,5 miljoen euro op de begroting van OVAM; de middelen die Sport Vlaanderen investeert samen met de onderwijskoepels (via AGION en GO!) om de sportinfrastructuur in scholen buiten de schooluren open te stellen voor het lokale sport- en verenigingsleven. Zo investeert Sport Vlaanderen 1,7 miljoen euro voor infrastructuuraanpassingen. Daarenboven wordt bij de begrotingscontrole 2017 aan het parlement gevraagd een leningsmogelijkheid tot 5 miljoen euro goed te keuren voor zonnepanelen op schoolgebouwen. Die middelen kunnen zowel door het GO! als door het gesubsidieerd onderwijs aangevraagd worden.

Samengevat zijn er in de periode 2015-2017 meer dan 2 miljard euro investeringen uitgevoerd en 600 miljoen euro investeringen politiek goedgekeurd. In het voortgangsrapport worden de investeringsmiddelen en -beslissingen in scholenbouw ook uitgedrukt in begrotingskredieten.

Ondertussen zijn er op het terrein al heel wat nieuwe en gerenoveerde schoolgebouwen, in Vlaanderen en Brussel. De minister maakt de evoluties duidelijk aan de hand van grafieken op pagina's 9 en 10 van het voortgangsrapport met een overzicht van het totaal aantal aanbestedingen. De minister vindt de kritiek die vandaag in De Morgen geuit wordt op die voorstellingswijze van de geïnvesteerde middelen wat naast de kwestie, wat telt zijn immers de effectieve realisaties. Met een volgende grafiek maakt de minister eveneens de grote impact van de DBFM-inhaalbeweging Scholen van Morgen op het concrete bouwvolume duidelijk. In 2017 zal het bouwvolume allicht dalen.

2.2. Bouwdossiers efficiënter behandelen

In het rapport staan ook de maatregelen die werden genomen om bouwdossiers efficiënter behandelen. Het aantal uitzonderingssubsidieprocedures is teruggebracht van dertien naar acht en het toepassingsgebied is verstrengd. Zo wil de minister grotere standaarddossiers stimuleren. De onderwijskoepels Katholiek Onderwijs Vlaanderen en OVSG (Onderwijskoepel van Steden en Gemeenten) zijn akkoord gegaan met deze vereenvoudigingen. Bovendien is de toeslag voor de algemene onkosten verhoogd van 7 naar 10 percent. Ook de uitbetaling van de subsidiedossiers werd sterk vereenvoudigd. Scholen kunnen extra ondersteuning met betrekking tot de naleving van de wetgeving op de overheidsopdrachten krijgen bij AGION, maar de regel dat alles eerst bij AGION moet passeren, is geschrapt. Op die manier is de planlast drastisch gedaald. Veel schoolbesturen zijn zelf professioneel genoeg, maar AGION is altijd bereid tot ondersteuning.

De zogenaamde verkorte procedure volgens het oude systeem werd afgeschaft. Maar op de valreep zijn er toch nog een groot aantal uitzonderingsdossiers ingediend bij AGION. Die hebben een beperkt extra effect op de begroting van maximaal 40 miljoen euro. Voorheen kostten ze jaarlijks ongeveer 50 miljoen euro, nu zijn er voor een geraamd subsidiebedrag van 98,9 miljoen euro aanvragen ingediend. En dat heeft geen grote impact op de snellere realisaties, zoals sommigen vreesden.

3. De onderwijscapaciteit uitbreiden

De tweede strategische doelstelling is het uitbreiden van de onderwijscapaciteit. In het najaar van 2015 werd de capaciteitsmonitor schoolinfrastructuur opgeleverd. In 2016 werden de beschikbare capaciteitsmiddelen op basis van objectieve data uit de capaciteitsmonitor voor het eerst voor een langere termijn, met name voor 2016, 2017 en 2018, toegekend. Dit was een expliciete vraag van deze commissie. De minister vervolgt met de belangrijkste kerncijfers en resultaten van de toegekende capaciteitsmiddelen. In de periode 2010-2018 werd er in totaal 371,6 miljoen euro toegekend aan scholen in 20 capaciteitsgemeenten en in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest (tabel pagina 15 van het voortgangsrapport). 44 percent van die middelen, meer dan 164 miljoen euro, ging naar Antwerpen. Ook de Vlaamse Rand en Gent waar de behoeften groot zijn, werden goed bedeed. Het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest kreeg iets meer dan 71 miljoen euro. Vorig jaar (2016) werd 150 miljoen euro vastgeklikt voor de periode 2016-2018: goed voor 13.146 extra plaatsen in de klas via 126 goedgekeurde capaciteitsprojecten.

De realisatiegraad van de capaciteitsprojecten geeft een stand van zaken tot eind december 2016, van de middelen toegekend in de periode 2010-2015. In het

voorjaar van 2016 werden de capaciteitsmiddelen voor het eerst voor een periode van 3 jaar toegekend, in plaats van de jaarlijkse eenmalige toekenning zoals die tot in 2015 gebeurde. De uitvoeringsgraad van de vanaf 2016-2018 toegekende capaciteitsmiddelen wordt in het najaar 2017 voor het eerst gemonitord. Eind 2016 waren er 14.519 bijkomende plaatsen gerealiseerd, dat zijn 3261 plaatsen ofwel 13 percent meer dan eind 2015. De gemeenten Roeselare, Sint-Niklaas, Mechelen en Grimbergen hebben procentueel gezien de meeste vooruitgang geboekt. De minister preciseert dat capaciteitsmiddelen worden toegekend aan de gemeenten, die ze dan verdelen over de geselecteerde capaciteitsprojecten van de inrichtende machten. Zij kunnen die projecten selecteren die effectief tot realisatie en uitbreiding leiden. De concrete uitvoering ligt bij de scholen, de keuze van de projecten gebeurt gezamenlijk. De desbetreffende tabel staat nog niet in het voortgangsrapport, maar is wel reeds opgenomen in de powerpointpresentatie (slide 16). Tot vreugde van de minister zijn er ook in Antwerpen, waar de situatie tot vorig jaar wat geblokkeerd was, kosten noch moeite gespaard om tot nieuwe capaciteitsprojecten te komen.

De eerstvolgende jaren (in de periode 2017-2020) zullen er nog 22.525 extra plaatsen worden gecreëerd waarvan 7245 in 2017, 9796 in 2018 en 2947 in 2019. Het betreft hier theoretische simulaties op basis van de ingediende capaciteitsprojecten. Van de capaciteitsprojecten opgestart met capaciteitsmiddelen vanaf het voorjaar 2016, waren er eind 2016 nog geen plaatsen gerealiseerd. Eind 2016 waren er al wel 9 capaciteitsprojecten waarvoor een bouwaanvraag werd ingediend en 48 waarvoor een ontwerper werd aangesteld. Alleen al op basis van de toegekende capaciteitsmiddelen 2016-2018 dienen nog 12.560 extra plaatsen in het basisonderwijs binnen afzienbare tijd gerealiseerd te worden. De minister projecteert een tabel (slide 20) met de nog geschatte extra plaatsen per capaciteitsgemeente

Vanaf dit najaar 2017 start het Departement Onderwijs en Vorming de inhoudelijke voorbereidingen voor een update van de capaciteitsmonitor schoolinfrastructuur in 2018. Op basis van de vernieuwde vraag- en aanboddatabanken er nieuwe analyses gemaakt worden en een nieuwe reeks capaciteitsmiddelen toegekend worden eind 2018/begin 2019, zeker ook ten voordele van de secundaire scholen. Tot slot blijft het Departement Onderwijs en Vorming de uitvoering en spoedige realisatie van de goedgekeurde capaciteitsprojecten op het vlak van timing én beloofde capaciteitsuitbreiding strikt opvolgen. Afspraak is dat er eind 2017 begin 2018 een nieuwe update van de realisatiegraad beschikbaar is.

4. Alternatieve financieringsbronnen aanboren

De volgende strategische doelstelling is het aanboren van alternatieve financieringsbronnen.

4.1. Integrale uitvoering van de DBFM-operatie Scholen van Morgen

Het huidige DBFM-programma wordt aanzienlijk versterkt. Initieel ging het om 165 schoolbouwprojecten. Dankzij de btw-verlaging komen er nog eens 17 DBFM-schoolbouwprojecten bij ten bedrage van 160 miljoen euro, goed voor circa 80.000 vierkante meter schoolbouwooppervlakte. Ondertussen zijn de 17 voorcontracten voor deze nieuwe DBFM-scholen ondertekend door het schoolbestuur en de DBFM-vennootschap. Het gaat om scholen in Izegem, Mol, Ruisbroek, Sint-Truiden, Retie, Lille, Torhout, Brugge, Leuven, Genk, Gent, Moorslede, Bredene, Geluwe, Vilvoorde en Antwerpen. De selectie gebeurde op basis van de DBFM-wachtlIJst, waarbij de projecten wel een voldoende omvang moesten hebben.

In totaal zijn er dus 182 DBFM-schoolbouwprojecten die vervolgens door de private partner onderhouden worden. De verlaging van de btw heeft voor meer middelen gezorgd, wat ook een impact heeft op de beschikbaarheidsvergoedingen. In december 2016 werden er 3 tot 6 DBFM-projecten per week opgeleverd. Midden februari 2017 werden zo op 5 dagen tijd 10 nieuwe scholen geopend voor meer dan 5000 leerlingen. De afgevaardigd bouwheer, AG Real Estate COPiD, verwoordde het bouwjaar 2016, toen het bouwprogramma zijn hoogtepunt bereikte, in de volgende kerncijfers: 387.138 vierkante meter schoolbouwoppervlakte opgeleverd ten bate van 61.500 leerlingen, waaronder 26 STEM-scholen en 49 sportzalen. Op de werven waren er 2801 arbeiders actief.

Op 1 juni 2017 was de uitvoeringsstatus van het bouwprogramma van Scholen van Morgen als volgt: 133 scholen volledig opgeleverd; 27 scholen in de bouwfase; 17 scholen van de inbreiding in de ontwerpfase. Op de eerste plaatsen van de top 10 grootste DBFM-scholen naar gebouwoppervlakte staan: Campus Beringen, CADIX Antwerpen, Katholieke Centrumscholen Sint-Truiden en VTI Brugge.

AGION zal tegen eind 2018 een eerste uitgebreid officieel evaluatieverslag maken van het DBFM-programma Scholen van Morgen. Dan zal immers het grootste deel van het ontwerp- en bouwprogramma voltooid zijn. Op die evaluatie is overigens niet gewacht om nieuwe projecten in de markt te zetten, waarbij wel al rekening gehouden is met de eerste kritische reflexen.

4.2. Nieuwe projectspecifieke DBFM-operaties

Op 5 maart 2017 lanceerde de minister officieel de oproep aan de schoolbesturen om kandidaat-DBFM-projecten in te dienen. Woensdag 31 mei 2017 was de deadline voor de indiening van projecten. Tegen die datum werden er 52 individuele projectdossiers ingediend, gebundeld over 21 clusters, goed voor 305.022 vierkante meter aan gebouwoppervlakte, met een totale geraamde investeringskost van circa 637,6 miljoen euro. Het gaat uiteraard om ramingen. De dossiers worden vervolgens gescreend om te bekijken of ze haalbaar zijn en aan de voorwaarden voldoen. Dat zal mee door het DBFM-projectbureau gebeuren. De projecten zijn groot, het grootste is dat van de Sint-Maartensscholen te Ieper, goed voor 20.800 vierkante meter. Daarna volgt het project van de Vlaamse Gemeenschapscommissie op de St. Michelsite in Brussel van meer 17.458 vierkante meter. De grootste DBFM-cluster – 35.088 vierkante meter – is die van de Broeders van Liefde. Ook het gemeentelijk onderwijs heeft een paar grote dossiers voor Antwerpen en Gent ingediend.

4.3. Uitwerken van een reglementair kader voor huursubsidies

De overheid heeft een campagne gevoerd om het systeem van de huursubsidies te promoten. In het najaar van 2016 vond een eerste oproep plaats naar alle scholen. Eind december 2016 waren er 40 aanvraagdossiers ontvangen. De raad van bestuur van AGION heeft finaal, in twee fases, in totaal 35 huur dossiers goedgekeurd op basis van de reglementair vastgelegde criteria. Vooral het vrij gesubsidieerd onderwijs heeft huur dossiers ingediend, namelijk 37, het officieel gesubsidieerd onderwijs slechts 2 dossiers. Er is ook één gemengd dossier van het ogo en het vgo samen. Het blijkt dat er vooral in de provincies Oost- en West-Vlaanderen relatief veel dossiers werden ingediend en goedgekeurd. In totaal hebben de dossiers betrekking op ongeveer 10.000 leerlingen, waarbij 2000 bijkomende extra plaatsen worden gecreëerd. In 29 dossiers kiest men voor de maximale huurtijd van 18 jaar en in 25 dossiers moet het te huren gebouw nog gebouwd worden. Op kruissnelheid zal AGION jaarlijks 3 miljoen euro huursubsidies uitkeren, wat staat voor een investeringsvolume van 88 miljoen euro aan effectieve investeringen in de bouw van nieuwe scholen in

Vlaanderen waarvoor dan bijna 60 miljoen euro subsidies gegeven worden. Tot slot vermeldt de minister dat in 2016 ook 209.804 euro werd toegekend aan scholen om units te huren in het kader van de asiel- en vluchtelingencrisis. In 2017 gaat het om een bedrag van 162.437 euro.

5. Focus op schoolgebouwen van de toekomst

In het kader van het streven naar toekomstbestendige schoolgebouwen is er de wegwijzer over het slim delen van onderwijsinfrastructuur. Voorts wordt er gestreefd naar maximale toegang van scholen tot het glasvezelnetwerk en ligt de focus op duurzaamheid. Het overzicht van de klimaatmaatregelen is terug te vinden op de pagina's 35-36 van het voortgangsrapport. De klimaatmiddelen werden toegekend over een periode van 4 jaar (2016-2019) en maken heel wat extra investeringen mogelijk om bestaande schoolgebouwen duurzamer en energie-efficiënter te maken. OVSG heeft ervoor gekozen om ook klimaatingrepen in gebouwen van het deeltijds kunstonderwijs te subsidiëren, wat de minister een goede zaak vindt. In 2017 gaat er ook nog eens 5,125 miljoen euro naar gelijkaardige energie-ingrepen in het bestaande gebouwenpark van het hoger onderwijs.

Dankzij het zonneplan voor schoolgebouwen kan AGION leningen aan schoolbesturen toekennen waarvan de terugbetaling mogelijk is via de energiewinst die de scholen boeken. Door bovendien een raamovereenkomst aan te bieden die door het Vlaams EnergieBedrijf (VEB) in de markt wordt gezet, wordt een prijsreductie beoogd en wordt vermeden dat de scholen zelf een tijdrovende aanbestedingsprocedure dienen uit te schrijven voor de aankoop van zonnepanelen. Het gaat om 3,8 miljoen euro via AGION en 1,2 miljoen euro bij het gemeenschapsonderwijs. De lening gebeurt tegen een intrest van 1 percent, voor een maximumbedrag van 135.000 euro exclusief btw en een duurtijd van 15 jaar.

De gezamenlijke oproep van de beleidsdomeinen Sport en Onderwijs voor het delen van sportinfrastructuur was een groot succes: 159 scholen dienden een dossier in, waarvan er uiteindelijk 53 projectsubsidies kregen toegekend. Gelet op het succes van deze eerste oproep, onderzoekt minister Crevits samen met haar collega Muyters of een tweede oproep budgettair mogelijk is in 2018.

De definitieve resultaten van de asbestinventarisstudie worden in de zomer van 2017 verwacht. Tegen 2018 wil OVAM een volledig algemeen asbestafbouwplan aan de Vlaamse Regering voorleggen. Ondertussen werden er tussen de beleidsdomeinen Onderwijs en Leefmilieu al twee asbestovereenkomsten afgesloten. Eén overeenkomst regelt de samenwerking tussen OVAM en het GO!, en een andere die tussen OVAM en AGION. Beide overeenkomsten bevatten een gelijkaardig plan van aanpak. In eerste instantie voor 300 scholen, wat later eenvoudig uitgebreid kan worden naar alle scholen. Op dit ogenblik is er via de begrotingsaanpassing 2017 voor 7,5 miljoen euro vrijgemaakt door het beleidsdomein Omgeving

6. Bevorderen van langetermijnplanning en beheersmatige aanpak

De vijfde en laatste strategische doelstelling van het Masterplan Scholenbouw legt de klemtoon op het bevorderen van de langetermijnplanning en de beheersmatige aanpak in het scholenbouwbeleid. Doelstellingen zijn onder andere: het stimuleren van een langetermijnvisie over het beheer van het schoolgebouwenpatrimonium door onderwijsverstrekkers en de lokale expertise-opbouw en expertisedeling. Daarover gebeuren er enkele onderzoeken. Vooreerst een haalbaarheidsstudie om voor specifieke (schoolbouw)projecten sociale economie of technische scholen in te schakelen, waarvan de resultaten tegen de

zomer beschikbaar zijn. Er wordt ook gewerkt aan een vernieuwde website van AGION met ruime aandacht voor goede praktijkvoorbeelden. Ook loopt er een onderzoeksopdracht kostenefficiënt bouwen.

Het GO! wenst tegen eind 2018 een aantal grote stappen gezet te hebben in een omvattend infrastructuurbeleidsplan. Zo zal er eind 2018 voor elke GO!-scholengroep een integraal plan beschikbaar zijn. Het bestaande schoolpatrimonium zal tot op basisniveau in kaart gebracht zijn, waarbij er per schoolgebouw een strategie wordt bepaald om een beheer op lange termijn mogelijk te maken. Het GO! zal ook werken aan net-brede landelijke beheersplannen, bijvoorbeeld voor monumenten en tijdelijke schoolunits. Een multidisciplinair team van het GO! startte eind 2013 met de opmaak van integraalplannen. Enkele scholen uit het gesubsidieerde onderwijs doen iets gelijkaardigs.

7. Conclusie

De minister sluit haar inleiding af met de vaststelling dat er in 306 Vlaamse en Brusselse gemeenten (slide 50) scholen worden gebouwd en verbouwd, met het oog op de verbetering, modernisering en uitbreiding van het bestaande schoolgebouwenpark. Dat is dus goed voor 93,57 percent van alle Vlaamse en Brusselse gemeenten samen. Het werk verloopt ook efficiënter omdat men veel geleerd heeft uit de voorbije periode.

II. Bespreking

1. Vragen en opmerkingen van de leden

1.1. Tussenkoms van Jos De Meyer

Jos De Meyer concludeert dat nooit voorheen zoveel in scholenbouw werd geïnvesteerd. Anderzijds zal de decennialange onderfinanciering nopen tot extra investeringen gedurende meerdere regeerperiodes. Het voorliggende voortgangsrapport biedt voor hem een perfect overzicht van de realisaties en maakt duidelijk dat het ambitieuze masterplan stapsgewijs aan een sterk tempo wordt uitgevoerd conform de strategische doelstellingen. Hij somt de realisaties van de vorige twee jaar op: de toename van het investeringsvolume, de rationalisatie van de subsidieprocedures en een vereenvoudiging van de dossierbehandeling door AGION, de toekenning van capaciteitsmiddelen op lange termijn, een reglementair kader voor nieuwe projectspecifieke DBFM-operaties met een eerste succesvolle oproep, de realisatie van het volledig nieuwe systeem van huursubsidies en het werken aan schoolgebouwen van de toekomst, het bevorderen van langetermijnplanning en een beheersmatige aanpak.

Hij informeert hoeveel dossiers er nu nog op de wachtlijst staan. Voorts vraagt hij of de gesprekken met de onderwijsverstrekkers over nieuwe beoordelingssystemen voor subsidieaanvragen via standaardprocedure al gestart zijn, en zo ja, hoever deze gesprekken reeds staan. Zijn bijkomend onderzoek of stimulansen voor meer kostenefficiënt bouwen nodig? Aan welke stimuli denkt de minister dan? De minister spreekt over 25.121 extra plaatsen, maar de optelsom van figuur 5 op bladzijde 18 van het voortgangsrapport levert slechts 20.704 plaatsen op. Waar komt dat verschil vandaan? Is het omdat in de ene telling 2010 wel meegerekend wordt? Of zijn de gerealiseerde plaatsen de ene keer wel en de andere keer niet meegerekend? Zonder provincialistisch te zijn, valt het de spreker op dat Limburg ontbreekt. Zijn er prognoses over de uitdagingen waar die provincie voor staat? Hij wil voorts weten of scholen en steden en gemeenten ervoor zorgen dat ze hun aantal plaatsen snel en correct kunnen inventariseren en doorgeven.

Ook wil hij de timing van de kleine DBFM-formule kennen. Wat zijn de consequenties voor de dossiers die niet weerhouden zijn? De huursubsidies kennen een verrassend groot succes. Wordt er deze regeerperiode een tweede oproep overwogen? Hij vraagt of tso en bso moeten wachten op de decretale verankering om middelen te krijgen voor hun technische uitrustingen. Wat met scholen die niet voldoen aan de voorwaarden van de conceptnota dienaangaande?

1.2. Tussenkomen van Koen Daniëls

Koen Daniëls hecht minder belang aan begrotingstechnische discussies over de diverse soorten middelen die worden ingezet, dan aan de concrete realisaties op het veld. Het is duidelijk dat er aanzienlijke vorderingen zijn, maar het werk is niet af. De kwestie van de wachtlijsten is relevant. Nu worden de gebouwen van de jaren zestig aangepakt, maar die van de jaren zeventig en tachtig zijn evenmin helemaal in orde. Hoe ver staat het daarmee?

De spreker wijst erop dat het Inschrijvingsdecreet in wezen het gevolg is van capaciteitsproblemen. Het is niet meer dan het rangschikken van 'ongelukkigen'. Het eigenlijke probleem van te weinig plaatsen in een school kan enkel opgelost worden met capaciteitsmiddelen. De leerlingenpiek die het eerst werd vastgesteld in het basisonderwijs, zal zich kortelings ook manifesteren in het secundair onderwijs. Het overstapmoment van lager naar secundair onderwijs nadert, met alle problemen van dien. Hoe zal de minister daarop inspelen? Hij informeert voorts hoeveel scholen er de afgelopen tijd verdwenen zijn, dus het aantal schoolgebouwen of schoolgronden dat verkocht is. Hij heeft weet van steden waar ten gevolge van fusieoperaties schoolgebouwen verkocht worden, terwijl diezelfde steden op de lijst van de capaciteitsproblemen staan.

Het rapport besteedt aandacht aan de terugverdientijd in energiewinst van passiefscholen. Hij informeert hoe rekening gehouden wordt met de duurdere technische uitrusting en de hogere onderhoudskost van de systemen zoals warmtepompen en zonnepanelen in passiefgebouwen.

Hij maakt zich wat zorgen over de effectieve realisatiegraad zoals die naar voor komt uit de grafiek op pagina 17 van het voortgangsrapport. In de periode 2010-2015 was een van de selectiecriteria de hoogdringendheid. Nochtans is maar 60 percent van die dringende projecten gerealiseerd. Wat is de reden waarom er niet gebouwd is? Voorheen is gebleken dat er tussen de netten soms grote verschillen zijn in de kostprijs van het bouwen. Hoe is het daar nu mee gesteld?

DBFM-light-projecten moesten aanvankelijk een bouwvolume van tussen 20 en 40 miljoen euro hebben. Vier clusters hebben minder dan 20 miljoen euro gekost. Is dat ten koste gegaan van grotere clusters? Hij weet dat heel wat scholen kleinere projecten gewoon niet ingediend hebben omdat ze dachten geen kans te maken. Dat er toch kleinere projecten aanvaard zijn, is voor hen dus niet correct. De hoogspanningscabine is uit de verkorte procedures gehaald. Nochtans krijgen heel wat tso- en bso-scholen met dergelijke cabine van Elia de opdracht die binnen het jaar te vervangen door een nieuwe die aan heel wat normen moet voldoen. De school heeft doorgaans niet op die kost gerekend. Is er hier een alternatief voor de verkorte procedure? Wetenschap en techniek herwaarderen, vergt investeringen in de uitrustingen van tso en bso. Hij vraagt de minister daar voldoende aandacht aan te besteden.

Het delen van schoolinfrastructuur is gezien de schaarse ruimte een goede zaak, maar er stellen zich in dat verband wel praktische kwesties, zoals wie de deur opendoet en welke verzekeringen nodig zijn. Multifunctionaliteit is, met andere woorden, onmiskenbaar nuttig, maar het is niet evident deze op een degelijke

manier georganiseerd te krijgen. Hij vraagt de minister na te gaan hoe ze daarbij kan helpen. In sommige gemeenten is er al een centraal ICT-reservatiesysteem voor die lokalen. Kan dat systeem algemeen verspreid worden? Centrumsteden als Sint-Niklaas scoren doorgaans hoog in dossiers en realisatiegraad. De enige uitzondering daarop is Leuven. Hoewel deze stad naar verluidt ook capaciteitsproblemen heeft, staat Vlaams-Brabant maar laag in de lijsten van de dossiers en realisatiegraad. Het is zaak duidelijk te maken dat de overheid middelen beschikbaar stelt maar dat er dan ook moet op ingespeeld worden. Voorts ontbreekt in deze volgens hem de verhouding tussen renovatie en extra capaciteit. Hij vraagt ook dit beter te monitoren.

1.3. Tussenkomen van Caroline Gennez

Caroline Gennez vindt het goed dat het rapport vooraf aan de parlementsleden bezorgd is. Ondanks de publicatie in *De Morgen*, is de eerste discussie ten gronde aan het parlement gegund. Investeren in scholenbouw is altijd positief, sp.a heeft daar constructief aan bijgedragen met zijn conceptnota over het investeringsbeleid in maatschappelijk vastgoed, dus ook in moderne multifunctionele scholen, waarvan de basisschoolcampussen spil van de buurt zijn en de secundaire campussen een blik op de wereld bieden. Ze zal de huidige stand van zaken afmeten aan de criteria die sp.a zelf in haar conceptnota naar voren schoof.

Vooreerst pleitte haar partij voor een sectoroverschrijdend subsidiemechanisme om multifunctionele campussen (kinderopvang, sport, cultuur) te bevorderen. Sp.a vindt het nuttig om verschillende functies aan te bieden in een schoolse omgeving en verwacht nog meer efficiëntie en opportunitéswinsten door bundeling van middelen maar ook door eenvormige criteria en subsidiemechanismen. Vandaag maakt de complexe en soms tegengestelde regelgeving dat multifunctionele gebruik vaak nog onmogelijk.

In haar conceptnota pleit sp.a ervoor dat de lokale overheid de regisseur zou worden voor het beheren en creëren van maatschappelijk vastgoed. In enkele steden, vaak met capaciteitsproblemen, zijn er taskforces opgericht om de behoeften in kaart te brengen en de inplanting van nieuwe infrastructuur zo goed mogelijk af te stemmen op de tekorten. Sp.a suggereert om van elke stad of gemeente te vragen om begeleider en organisator te zijn om de verschillende schoolbesturen op lokaal niveau te laten samenwerken. De capaciteitsmonitor geeft een zicht op de behoeften, hun omvang en urgentie. Een Vlaams kadaster voor maatschappelijk vastgoed, iets wat de minister ook beloofde, is er vooralsnog niet. Kortom, enkele kansen zijn gemist, hoewel het lid ook positieve evoluties ziet op diverse domeinen.

Het herorganiseren van de wachtlijst, een andere suggestie van sp.a, doet de minister wel: in functie van de behoeften en het multifunctioneel gebruik, in plaats van louter chronologisch naargelang het aanvraagmoment. De minister wil ook 50 percent in plaats van de huidige 34 percent toekennen via de standaardprocedure. De spreker pleit ervoor dat percentage nog wat op te trekken. Verkorte procedures zijn nodig maar zorgen niet voor een duurzame planmatige investeringsaanpak. Positief is ook dat het pleidooi van sp.a voor een btw-verlaging gevolgd is. Ze informeert welke 17 extra DBFM-projecten ermee gerealiseerd worden.

De planmatige aanpak en de meerjarenplanning genieten eveneens de instemming van sp.a, wat ook geldt voor het voorkeepsrecht van de overheid bij verkoop van een schoolgebouw. Hoe ver staat het daarmee? Positief is ook dat AGION de multifunctionele scholenbouw opvolgt (cf. pagina 33 van het voortgangsrapport). Over welke projecten gaat het en met welke criteria wordt

de multifunctionaliteit beoordeeld? Ook het GO! zou daar aandacht aan besteden. Welke criteria hanteert het gemeenschapsonderwijs daarvoor?

Zoals sp.a al meermaals beargumenteerd heeft, is wat de minister aanvankelijk als nieuw beleid aanhaalde, namelijk de 50 miljoen euro, in de tabel op pagina 9 nu ook geschrapd en als recurrent ingebracht. Ze dankt de minister voor de intellectuele eerlijkheid. In de meerjarenraming 2017-2022 staat dat voor het project Scholen van Morgen de ESR-correctie positief wordt vanaf 2019 omdat de positieve correctie, de kapitaalscomponent op de beschikbaarheidsvergoeding voor de opgeleverde scholen, vanaf dan groter wordt dan de ESR-aanrekenbare bouwkosten. Vanaf 2021 wordt de ESR-correctie opnieuw negatief omdat de bouwkosten dan opnieuw oplopen doordat de zogenaamde inbreiding van de 17 nieuwe projecten, met 200 miljoen euro, de te corrigeren kapitaalscomponent zal overschrijden. Zij neemt aan dat de minister van de Vlaamse Regering gedaan heeft verkregen dat wat vandaag ESR-matig negatief aantikt, vanaf 2021, het kantelpunt, positief aantikt en dat de 200 miljoen euro niet terugvloeien naar de algemene middelen, maar effectief gebruikt worden voor de inbreiding. Zijn die 200 miljoen euro recurrent?

De scholen van buiten het GO! vinden het moeilijker en moeilijker hun eigen bijdrage voor infrastructuur te financieren omdat er van overheidswege bespaard wordt op de werkingsmiddelen en andere subsidiebronnen (kloosterordes bijvoorbeeld) kariger worden met hun geld voor gebouwen. In de regeerperiodes 2004-2009 en 2009-2014 zijn er extra machtigingskredieten ingeschreven voor zowel de reguliere scholenbouw als de DBFM. Daarmee kon de wachtlijst een beetje kleiner worden, hoewel ze uiteraard veel te lang bleef. In deze regeerperiode worden de extra kredieten voor de reguliere scholenbouw al een paar jaar afgebouwd om de DBFM te betalen. Ze is blij met de resultaten maar ziet in deze regeerperiode vooral communicerende vaten, verschuivingen van middelen, maar geen inhaaloperatie voor de wachtlijsten. Ze vraagt de minister dan ook een tandje bij te steken. Met alleen goede communicatie verdwijnen er geen wachtlijsten. Op sp.a kan ze alvast rekenen.

1.4. Tussenkomst van Jo De Ro

Jo De Ro herinnert eraan dat de vorige regeerperiode in chaos is geëindigd, waarbij de oppositie aantoonde dat er in de verdeling van de middelen geen structuur zat, noch een objectieve werkwijze. Hij feliciteert de minister dat ze daar met de meerderheid wijzigingen in heeft gebracht. Haar oprechte verontwaardiging over het ontbreken van een kadaster met de behoeften, leegstand enzovoort, was duidelijk. De minister komt dan ook van een 'hard' departement (Openbare Werken) waar dat tot de normale procedures behoort. De weg die de minister, het kabinet, de infrastructuurdiensten van het GO! en AGION hebben afgelegd, verdient volgens hem een pluim.

Het lid preciseert verder dat de regeling van het recht op inschrijving dateert van een periode voor er capaciteitsproblemen waren. Dat is met name geregeld in het Gelijkeonderwijskansendecreet dat dateert van halfweg de regeerperiode 1999-2004. Pas in het najaar van 2009 kwamen de capaciteitsproblemen voor het eerst uitgebreid aan bod in het parlement. Maar uiteraard is het vooral in regio's met capaciteitsproblemen dat er nu vragen rijzen bij het inschrijvingsbeleid.

De nota beschrijft hoe er werd omgegaan met de wachtlijsten. In het vrij gesubsidieerd onderwijs wordt slechts 35 percent van de middelen via de standaardprocedure verdeeld. Zelfs voor de reguliere scholenbouw, zijn er nog mechanismen die impact hebben op de wijze waarop een project vordert op die wachtlijst. Dus lang niet alleen de politiek verkozenen hebben er een impact op. De ambitie om tot 50 percent van de middelen te kunnen inzetten voor de

reguliere wachtlijsten is mooi, maar het parlement moet elke verantwoordelijke daarop aanspreken, en dus niet alleen de minister of AGION, maar ook de inrichtende machten en hun vertegenwoordigers.

In tabel 2 op pagina 15 over capaciteit staan enkele gemeenten niet vermeld. Terecht maken sommigen opmerkingen over problemen daar. Bepaalde gemeenten hebben zelf cijfers verzameld in de vorige en deze regeerperiode en zijn daarmee proactief naar het kabinet gestapt, waardoor ze eerder op de lijst kwamen te staan en eerder middelen kregen toegekend. Mohamed Ridouani, schepen van Onderwijs van Leuven, maakt zich druk om de capaciteitsdruk in het secundair onderwijs aldaar. Hij wijt dat aan leerlingen van buiten de stad en dreigt ermee die als eerste te weigeren. Met dergelijke voorrangsregel dwingt hij alle scholieren zich te vestigen in Leuven daar er in kleinere steden en gemeenten geen secundaire scholen zijn. Volgens het voorliggende rapport doen het GO! en het vrij gesubsidieerd onderwijs in Leuven alle inspanningen om de capaciteit op te drijven, het officieel gesubsidieerd onderwijs, dus de stad Leuven, maakt daarentegen geen bijkomende plaatsen en heeft die zelfs niet aangevraagd op de taskforce. Zelf niets doen, op de regering schieten en een voorrangsregel 'eigen leerlingen eerst' willen invoeren, is voor het lid te kort door de bocht.

De nieuwe capaciteitsmonitor zou volgens het voortgangsrapport voor het najaar 2018 zijn, dus rond de periode van de gemeenteraadsverkiezingen. Hij vraagt de resultaten te vervroegen tot voor het zomerreces, kwestie van ze nog degelijk in het parlement te kunnen bespreken. Als dat niet mogelijk is, zou hij de zaak liever over de gemeenteraadsverkiezingen heen tillen. Dan kunnen de nieuwe besturen met dat element aan de slag. Voorts informeert hij of de minister weet heeft van schoolgebouwen die gedesaffecteerd worden, zeker in gebieden met capaciteitstekorten. Dat soort situaties moet immers aanleiding geven tot terugvorderingen bij de betrokken inrichtende machten. De ervaring leert dat de Studiedienst van de Vlaamse Regering het moeilijk heeft met bevolkingsprognoses in bepaalde gebieden. De spreker hoopt dan ook dat hij de expertise van de betrokken gemeenten, in de Vlaamse Rand en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, gebruikt. Niet alleen de nataliteit en de sterfte in de eigen gemeente, maar ook leerlingengstromen en verhuis- en migratiebewegingen spelen daar een grotere rol dan elders in Vlaanderen.

Internationaal worden de grote inspanningen die Vlaanderen levert voor scholenbouw via DBFM geprezen. De impact op de lokale economie is altijd al een belangrijk motief geweest. De kritiek van de bouwsector is dat de grote schaal van DBFM en zelfs DBFM-light de kleine en middelgrote aannemers bijna bij voorbaat uitsluit. Het lid bezocht reeds heel wat werven en zag daar vooral arbeiders uit andere EU-landen. Heeft de minister cijfers over de reële economische impact in Vlaanderen? Ook kleinere gemeenten hebben problemen met de grote minimumschaal en de korte voorbereidingsperiode. Hij pleit dan ook voor langere termijnen als er een tweede fase komt voor de DBFM-light, alsook voor het herbekijken van de minimumvoorwaarden van 20.000 vierkante meter en de 20 miljoen euro minimuminbreng. Hij ziet in die zware voorwaarden mee een verklaring waarom er in Vlaams-Brabant weinig projecten ingediend zijn.

Dat de inrichtende machten/koepels volgens de minister in hun communicatie te weinig aandacht besteedden aan de btw-verlaging, verbaast het lid. Het stond immers uitdrukkelijk in het memorandum van minstens twee van de vier grote inrichtende machten/koepels. Ook de Onderwijskoepel van Steden en Gemeenten (OVSG) heeft de gemeentebesturen er meermaals op gewezen.

Inzake DBFM, meer bepaald op pagina 30 van het voortgangsrapport, verwijst de minister naar ODII. Hoe ver staat het eigenlijk met de historische aanpassingen

en correcties? Als ODII blijft gelden, hebben de inrichters baat bij geactualiseerde cijfers. Het provinciaal, gemeentelijk en stedelijk onderwijs hebben amper gebruikgemaakt van huursubsidies. Is hen gevraagd waarom? Zijn er mogelijks wettelijke belemmeringen die hen hiervan weerhouden? Huursubsidie wordt niet toegekend voor infrastructuur waar al gemeenschapsmiddelen naartoe zijn gegaan. Hoe zit het dan precies met de huursubsidies voor een voormalige kerk? Heel wat parochies stellen hun ontwijde kerk gewoon ter beschikking aan een nabij gelegen vrije school zonder vergoeding. Vaak hebben provincies en gemeenten ook bijgedragen in het onderhoud en de renovatie. In de kaart op pagina 32 staat er een materiële fout: Grimbergen is verkeerdelijk niet ingekleurd, maar een buurgemeente wel.

In de slide met de tabel over de te bouwen capaciteit, ontbreken volgens de spreker enkele zuivere DBFM-capaciteitsprojecten. Naast asbest is ook lood in de waterleidingen een bedreiging voor de gezondheid. Hij vraagt om de inspanningen om die leidingen te vervangen in een volgende rapportage op te nemen. Voorts suggereert hij de minister bij OVAM na te gaan of een subsidielijn voor dergelijke aanpassingen door inrichtende machten mogelijk is. Hij vraagt welke inspanningen al geleverd zijn voor het structureel overleg tussen schoolbesturen, schoolgemeenschappen en lokale besturen met het oog op lokale expertisedeling. Voorts suggereert hij na te gaan of gebouwen, gebouwd met een bepaald percentage overheidsmiddelen, niet verplicht opengesteld kunnen worden voor sport, cultuur enzovoort, door een ingreep in het reglementair kader van AGION of in de decreten. Enkele inrichtende machten zijn dat vergeten bij de DBFM-onderhandelingen en moeten daar nu opnieuw over onderhandelen.

1.5. Tussenkoms van Elisabeth Meuleman

Voor *Elisabeth Meuleman* staat de verdienste van het masterplan buiten kijf. Het overzicht van de verwezenlijkingen en problemen juicht ze eveneens toe. Het voortgangsrapport is insgelijks moedig omdat eruit blijkt dat de belofte van de minister dat deze Vlaamse Regering 100 miljoen euro per jaar extra in scholenbouw zou investeren, nog niet uitgevoerd is. In dat opzicht geeft het rapport aan welke inspanningen er nog zullen moeten worden gedaan. Ze is voorts blij met de vereenvoudiging van de subsidieaanvragen. De minister kreeg ook hulp van enkele collega's: voor de btw-verlaging, de subsidies van het Klimaatfonds en het Asbestfonds.

Een bijkomende reguliere investering van 500 miljoen euro in scholenbouw is er dus absoluut niet. Volgens de tabellen stijgen de investeringskredieten voor de reguliere scholenbouw van 291,8 miljoen euro in 2015 naar 381 miljoen euro in 2017. Dat is zeker nog geen 100 miljoen euro per jaar, maar oogt wel mooi. Bij nader inzicht is de stijging vooral het gevolg van de betoelaging voor de beschikbaarheidsvergoedingen die de scholen moeten betalen, in 2017 maar liefst 72 miljoen euro. Die moeten van het totaal afgetrokken worden. De minister kan dat niet op haar conto schrijven, het is een gevolg van een beslissing van een regering voor deze.

Dat wordt trouwens bevestigd door wat het rapport schrijft over de wachtlijsten voor reguliere scholenbouw: die bedroegen en bedragen nog steeds 5 miljard euro. De spreker bestempelt dit als het kernprobleem: heel wat scholen dateren uit de jaren vijftig, zestig, zeventig en hebben investeringen nodig om te beantwoorden aan de normen voor scholen van vandaag. De stijging van het aantal dossiers wordt geweten aan het wijzigende subsidiesysteem, maar het blijven reële noden en investeringsbehoeften. Een jaarlijkse extra investering van 100 miljoen euro voor de afbouw van die wachtlijsten is meer dan ooit noodzakelijk. Dirk Vanstappen van het Katholiek Onderwijs Vlaanderen en Raymonda Verdyck van het GO! bevestigen in de krant van vandaag dat de

regering enkel de schaarste herverdeelt en er niet in slaagt de wachtlijsten weg te werken.

Wat dan de capaciteitsuitbreiding betreft, stelt de spreekster vast dat het de ambitie was om in de periode 2010-2015 tot 24.000 bijkomende plaatsen te komen. Eind 2016 waren er daar al 14.500 van gecreëerd, dus nog 9500 te gaan. In de periode 2016-2020 kondigt de minister er nog 22.000 extra aan, min de genoemde 9500 zijn dat er 13.500 extra. Voor 2010-2020 zijn dat dus 37.000 extra plaatsen: 14.500 is dus nog niet de helft op zes jaar. De resterende vier jaar zijn er dus nog 22.000 te gaan. Daarbij komt nog dat dat aantal niet berekend is op de reële behoeften, niet op de capaciteitsmonitor, maar op het budget dat de minister kon vrijmaken. De aantallen zijn volgens het lid dus een onderschatting van de reële noden op het terrein.

Een derde element is de DBFM. De grote DBFM-operatie Scholen van Morgen heeft onderhand al vijftien jaar gevergd en kan dus bezwaarlijk een versnelde inhaalbeweging genoemd worden. Daarbij komt nog dat de beschikbaarheidsvergoedingen heel wat middelen opslorpen, wat de extra ruimte voor nieuwe investeringen, ook in reguliere scholenbouw en wachtlijsten, opsoupeert. Het is ook een dure en complexe operatie geweest. Groen was er ook pleitbezorger van, en is blij met de realisaties, maar vraagt oog te hebben voor die kritische bemerkingen. Nu wil de minister starten met kleinere specifieke DBFM-operaties en heeft daar 300 miljoen euro voor beloofd. Dat er volgend op de oproep aanvragen voor meer dan 600 miljoen binnenkwamen, toont eens te meer aan dat scholen bereid zijn mee te gaan in pps-constructies. Op basis van welke criteria zal de minister de projecten selecteren? En wanneer zal dat gebeuren?

Klimaatinvesteringen en subsidies voor asbestverwijdering zijn een goede zaak. Maar daar waar er niet minder dan 300 scholen asbestproblemen gemeld hebben, kunnen er met het budget van 7,5 miljoen euro hooguit 20 scholen geholpen worden. Hoe zal de minister ervoor zorgen dat ook de andere scholen asbestvrij worden gemaakt? Het lid is bereid de middelen van het Klimaatfonds mee te rekenen als extra renovatiemiddelen voor het wegwerken van de wachtlijsten, en dan vooral voor kleinere projecten die nu wat achteruitgeschoven worden. De middelen zijn echter niet structureel want eindigen in 2019. Zal het budget voor het doen van energiezuinige investeringen na die periode overgenomen worden door de reguliere onderwijsfinanciering?

1.6. Tussenkoms van Ingeborg De Meulemeester

Ingeborg De Meulemeester heeft in deze commissie – in het licht van het M-decreet – eerder al vragen gesteld bij de fysieke toegankelijkheid van scholen voor leerlingen met een beperking. De scholenbouwmonitor toont aan dat dit een aandachtspunt blijft. Kan de minister een overzicht geven van de toegankelijkheid van nieuwe of gerenoveerde schoolgebouwen?

AGION en Enter vzw hebben een inspiratiebundel Integrale Toegankelijkheid om bouwteams, ook die van scholen, te informeren over een planmatige aanpak. Op welke manieren worden de scholen verder nog geïnformeerd en gesensibiliseerd voor deze kwestie? Is de versnelde subsidieprocedure mogelijk voor scholen die enkel steun aanvragen voor toegankelijkheid?

De onlinedatabank www.toevla.be biedt informatie over de toegankelijkheid van publieke gebouwen en andere voorzieningen. Is de opname van de gescreende scholen daarin ondertussen verbeterd? Werden deze goede voorbeelden in kaart gebracht?

1.7. Tussenkomsst van Kathleen Krekels

De goede spreiding van de scholenbouw over gemeenten in heel Vlaanderen, ook de kleinere als 's-Gravenwezel, verheugt *Kathleen Krekels*. Ze heeft het daarbij meer bepaald over de school voor buitengewoon onderwijs Campus Zonnebos, die ze samen met de adjunct-kabinetschef van de minister mocht openen. Twee andere projecten zijn nog in aanbouw in diezelfde gemeente. AGION steunt de scholen wel, maar die blijven toch nog veel werk hebben met bouwprojecten. Is dit bijkomende werk in kaart gebracht? Hoe kan het naar de toekomst toe nog efficiënter?

2. Antwoorden van de minister

Minister *Hilde Crevits* voelt dat zowel de meerderheid als de oppositie de gevolgde werkwijze apprecieert. De minister wijst er daarbij op dat ze ook van een soort tabula rasa is moeten vertrekken om toch enigszins een lijn te krijgen in dit complexe verhaal. Het enige waar ze echt een objectief zicht op kan krijgen, is de staat van het patrimonium van het GO! Voor de andere netten zijn het Departement Onderwijs en Vorming en AGION afhankelijk van de goodwill van de scholen om te laten weten hoeveel plaatsen ze hebben en wat de capaciteitsbehoeften zijn. Haar enige dwangmogelijkheid zou er desgevallend kunnen in bestaan om subsidies achter te houden bij ontstentenis van een masterplan met alle capaciteitsgegevens, iets wat ze voor alle duidelijkheid niet zal doen. De minister krijgt het echter danig op de heupen als scholen klagen dat ze geen capaciteitsmiddelen krijgen terwijl ze de capaciteitsmonitor niet invullen en niet aan de projecten deelnemen. Specifiek voor wat Leuven betreft, is er geen enkele vraag gekomen, noch voor wat DBFM-projecten betreft, noch voor wat huursubsidies betreft. Scholenbouw is een verhaal van klagen, waarmee de minister niet gezegd wil hebben dat er geen reële behoeften zijn. Ze is echter wel trots op wat verwezenlijkt is en stelt een voortschrijdende professionalisering vast. Het kan allemaal beter, er komt zo snel als mogelijk een nieuwe capaciteitsmonitor. Met de opmerking over de gemeenteverkiezingen zal, zo mogelijk, rekening gehouden worden, maar de minister heeft vooral de medewerking van alle scholen nodig om een objectief lokaal beeld te krijgen.

Na de algemene context te hebben geschetst, komt de minister tot de kwestie van de budgetten. Over die budgetten is ze het totaal oneens met de zienswijze van de oppositie. Bij de beslissing, door een voorganger, tot het in de markt zetten van een DBFM zijn er onmiddellijk, in twee fases, middelen voor de afbetaling van de beschikbaarheidsvergoedingen gereserveerd. Zo lang die middelen nog niet gebruikt werden, mochten ze voor andere scholenbouwprojecten gebruikt worden. Het klopt dus niet dat de minister daar extra middelen moet voor vrijmaken, die stonden al vele jaren gereserveerd. Die middelen zorgen wel voor een investeringsbedrag van anderhalf miljard euro dat nu op het terrein gerealiseerd wordt. Het extra geld dat de Vlaamse Regering uittrekt, wordt wel degelijk gebruikt voor de reguliere financiering. Het gaat om jaarlijks 50 miljoen euro sinds het begin van de regeerperiode (in totaal dus 250 miljoen euro) en sinds 2016 nog eens 50 miljoen euro extra per jaar (in totaal dus 200 miljoen euro), samen 450 miljoen euro. Het zou verder ook volkomen onterecht zijn om de middelen die gegenereerd worden door de btw-verlaging daar niet bij te tellen. Dat vergt een grote budgettaire inspanning van de Federale Regering die, ondanks de moeilijke budgettaire toestand en ondanks mogelijke voorbehouden van Europese kant, daartoe beslist heeft. In 2016 alleen al zorgt dat voor 160 miljoen euro extra beleidsruimte. De Vlaamse Regering had net zo goed de inkomsten van de btw-verlaging in de algemene middelen kunnen stoppen, maar dat deed ze niet, ze herinvesteerde ze in scholenbouwprojecten en zal dat jaar na jaar blijven doen.

De minister wil niet gezegd hebben dat OVSG en de andere koepels de btw-verlaging niet voldoende bekendmaken bij de scholen zelf, maar stelt gewoon vast dat in speeches bij de opening van nieuwe of vernieuwde scholen zelden of nooit wordt verwezen naar de positieve besparingen voortvloeiend uit de btw-verlaging, terwijl er wel continu geklaagd wordt over het tekort aan werkingsmiddelen. Voor de betrokken scholen scheelt dat nochtans ook een slok op de borrel.

Daarbij komt nog dat de minister, dankzij haar medeministers en dankzij het goede inzicht van haar adjunct-kabinetschef, ook de oude btw heeft mogen recupereren: in 2016 gaat het over 10,6 miljoen euro, in 2017 over 16,7 miljoen euro en in 2018 opnieuw 10,6 miljoen euro enzovoort. Het is inbreiding, maar betekent wel extra investeringsvolume. Abstractie gemaakt van de extra 300 miljoen euro voor DBFM komt de minister in 2017 al aan een extra investeringsvolume van 538 miljoen euro, wat op het einde van de regeerperiode (de 300 miljoen euro al dan niet meegerekend) een totaal moet opleveren van iets meer of iets minder dan 1 miljard euro. Over 2014 heeft de minister eerlijk gezegd dat de extra opstap van 60 of 70 miljoen euro capaciteitsmiddelen van begin dat jaar een eenmalig gegeven was. Kortom, zeggen dat er niet extra geïnvesteerd wordt in scholenbouw is fout.

Ze is het er echter wel mee eens dat het niet genoeg is, de wachtlijsten zijn nog te lang: ongeveer 2 miljard euro in het vrij onderwijs, 0,6 miljard euro in het officieel onderwijs, 2 miljard euro in het GO! En dat zijn nog maar enkel de ingediende aanvragen. De aanvragen stijgen, ook die van het vrij gesubsidieerd onderwijs, wat aantoonde dat de communicatie wervend is en dat scholen willen investeren. Bij de volgende begrotingsbespreking zal de minister dan ook pleiten voor meer investeringsmiddelen voor scholenbouw.

Er zal de komende jaren en zelfs decennia dus hoe dan ook nog extra geïnvesteerd moeten worden in scholenbouw. De minister maakt zich ook sterk dat deze toekomstige investeringen op een meer en beter georganiseerde manier zullen moeten gebeuren. Nu verlopen hoop en al 30 percent van de reguliere subsidiedossiers via de gewone procedure, de rest zijn in wezen uitzonderingsprocedures. Daar is ondertussen overigens al wat in gesnoeid. Zo kan de vervanging van een hoogspanningscabine inderdaad niet meer via de uitzonderingsprocedure, maar wel nog via de verkorte procedure. Het aantal uitzonderingen is dus fel verminderd, maar een verkorte procedure blijft nog steeds mogelijk. Meer algemeen wordt er overigens gezocht naar een manier om een infrastructuurinjectie te kunnen geven voor technische scholen. Dit zal echter pas ten vroegste vanaf de begroting van volgend jaar mogelijk worden. Men zou hiervoor teruggrijpen naar een systeem dat gelijkenissen vertoont met iets dat onder voormalig minister Frank Vandenbroucke al kortstondig heeft bestaan. In afwachting daarvan is er voor technische scholen qua materieelpark overigens ook al een en ander mogelijk binnen het DBFM-verhaal, dat immers voorziet in investeringen in eerste technische uitrusting. Sommige technische scholen in kwestie hebben hierdoor hun materieelpark kunnen vernieuwen.

Het ligt heel gevoelig om in te grijpen in de procedures voor de wachtlijsten. De huidige aanpak is eerst de uitzonderingsprocedures halveren en dan de criteria verstrengen. De raad van bestuur van AGION gaat daar, als intermediair orgaan, inderdaad over. De minister vindt het een goede zaak dat de onderwijskoepels en de netten inspraak hebben. Goed overleg is voor haar belangrijk en ze vindt dat de raad moedige stappen zet. Het enige is dat de discussie misschien eerder had kunnen beginnen. Extra investeren is dus zeker nodig, maar op een georganiseerde wijze. Het was niet goed dat er maar 30 percent van de middelen via de gewone en al de rest via uitzonderingsprocedures toegekend werd. Nu wordt dat 50 percent. Voor sommigen niet genoeg, maar zoals gezegd, dit was al niet

evident voor de raad van bestuur van AGION. De minister dankt de raadsleden uitdrukkelijk voor hun medewerking. Doordat het de laatste ronde was voor de uitzonderingsprocedure hebben de scholen nog gauw 1100 nieuwe dossiers ingediend. In de krant worden die verantwoordelijk gesteld voor de hoge productie, maar dat staat er helemaal los van.

Voor de toegankelijkheid overlegt Onderwijs met het agentschap Toegankelijk Vlaanderen. Voor dergelijke ingrepen blijft de verkorte procedure bestaan. Elke nieuwbouw moet vanzelfsprekend aan alle toegankelijkheidsvoorwaarden voldoen.

Wat de capaciteitsmiddelen betreft, is 31 percent niet uitgevoerd, wat de minister betreurt. Er zijn inderdaad nog 9400 plaatsen uit te voeren voor de periode 2010-2015, 12.560 voor de periode 2016-2018. Dat geeft 22.000 van de 37.000. Er zal nog hard gewerkt moeten worden om die allemaal klaar te krijgen, maar eigenlijk is het werk van de minister daarmee ook af. Ze heeft als hogere overheid de middelen voorzien, de lokale overlegorganen hebben de projecten toegewezen, en nu is het dus aan 'het veld' om te zorgen dat ze gerealiseerd geraken, hoewel het Departement Onderwijs en Vorming hen vanzelfsprekend met raad wil blijven bijstaan. Dat zijn dan nog de middelen tot 2018, er komt een nieuwe capaciteitsronde vanaf 2018. De minister hoopt op een ronde 2018-2019-2020 met nieuwe middelen voor extra plaatsen en dan vooral in het secundair onderwijs, gebaseerd op een nieuwe capaciteitsmonitor schoolinfrastructuur. De minister rekent daarvoor op de medewerking van de scholen om hun gegevens door te geven en projecten in te dienen. De minister plant een goede communicatie daarover.

Dilbeek heeft inderdaad lang gewacht, maar komt nu toch voor in de cijfers. Het heeft ook een DBFM-dossier ingediend, zij het geen reusachtig groot dossier. In Leuven zijn de grootste tekorten in het secundair onderwijs, wat hopelijk zal blijken uit de aanbodcijfers. Noch in de DBFM, noch voor de huursubsidies zijn er echter aanvragen uit die stad. Dat het gemeentelijke onderwijs er niets doet, is eveneens een spijtige zaak. Er gaan in Limburg inderdaad geen extra capaciteitsmiddelen naar de Limburgse gemeenten. Voor West-Vlaanderen, met uitzondering van Roeselare, geldt dezelfde conclusie. Dat ze echter de allergrootste DBFM-projecten binnenhalen bewijst een goede samenwerking daar. Elk DBFM-project heeft het potentieel van capaciteitsuitbreiding. Bij veel DBFM-projecten komt er effectief extra capaciteit maar dat is niet gemonitord in de eerste ronde.

Daarbij komen nog de huursubsidieprojecten die in totaal ook 2000 extra plaatsen opleveren, die vooralsnog niet zijn opgenomen in de capaciteitscijfers. De selectie van de nieuwe DBFM-projecten is gepland in september 2017. De minister hoopt dat de selectie er is voor of minstens samen met de begrotingsronde, zodat er eventueel, zo nodig en mogelijk, bijkomende middelen kunnen worden vrijgemaakt. Voor de selectie zullen trouwens de decretale criteria toegepast worden. Te kleine clusters kunnen dus sowieso niet via DBFM. Het klopt dat kleine en middelgrote aannemers dergelijke projecten niet aankunnen, hoewel ze er wel aan meewerken in onderaanneming. Ze staat er echter op dat er nu en in de toekomst steeds voldoende middelen worden uitgetrokken voor kleinere bouwprojecten, niet alle scholen mogen afhankelijk zijn van pps. De balans tussen de beide systemen moet in globa in evenwicht zijn. Het overzicht van de 17 DBFM-projecten staat in de powerpointpresentatie, de minister heeft ze ook snel overlopen. Via DBFM zijn er op een viertal jaren tijd 138 splinternieuwe scholen opgeleverd. De scholen zijn duidelijk gewonnen voor de nieuwe pps, dat bewijst het aantal aanvragen voor meer dan 600 miljoen euro.

Een nieuwe oproep voor de huursubsidies komt er eind 2017, begin 2018. De huursubsidies worden vooral aangevraagd door het vrij onderwijs. Gemeenten passen doorgaans andere formules toe, wat niet slecht is daar ze vaak veel extra investeren. Er wordt daar bijvoorbeeld ook aan promotiebouw gedaan. Er zijn duidelijke criteria voor welke gebouwen in aanmerking komen voor huursubsidies. Als er voor een oude kerk dergelijke subsidies toegekend worden, is het dat aan de voorwaarden voldaan is. Ze zal nog even laten nagaan of er daar anomalieën zijn. De kerk waarover de spreker het had, is verhuurd door de stad Eeklo. De minister is alleszins helemaal gewonnen voor de herbestemming van ongebruikte kerken. In Sint-Niklaas is er eentje met eigen middelen op schitterende wijze verbouwd tot schoolruimte.

Hoeveel scholen er verdwenen zijn, weet de minister niet. Ze heeft zelf wel weet van een groot DBFM-project waar er plannen zijn om ander patrimonium te verkopen. Of het hier om een capaciteitsgemeente gaat, weet ze niet zo meteen. Ze zal met de administratie bekijken hoe dat kan worden gemonitord. Of er capaciteit verdwijnt, kan misschien een onderdeel worden van de capaciteitsmonitor. Over de passiefscholen zit het definitieve evaluatierapport er eind dit jaar aan te komen. Daarin wordt ook rekening gehouden met de onderhoudskost en niet louter met de terugverdientijd op energie. Het onderzoek over het kostenefficiënt bouwen loopt, ook daarin zal met alle componenten rekening gehouden worden.

De Verenigde Verenigingen hebben een zeer interessante wegwijzer over het delen van schoolinfrastructuur met tal van goede voorbeelden. De minister zal die op iets grotere schaal trachten te verspreiden. Het klopt dat het multifunctionele gebruik een bundeling van de middelen betekent, bijvoorbeeld het delen van sportinfrastructuur. Bij de nieuwe DBFM is multifunctionaliteit sowieso een selectie criterium. Bij de oude was dat niet zo, waardoor sommige scholen een hogere beschikbaarheidsvergoeding moeten betalen als de infrastructuur nadien meer gebruikt wordt.

De minister begreep de vraag over de ESR niet goed. De 160 miljoen euro is bestemd voor inbreiding en vormt dus een deel van de bestaande middelen. Het zijn geen extra recurrente middelen. Het investeringsvolume blijft 1,5 miljard euro, maar daarmee kan nu meer gerealiseerd worden. ESR-matig is dat voor de volle pot ingekanteld en dat blijft gewoon zo, alleen kan er dus effectief meer mee gedaan worden.

De minister vindt dat er nog veel te weinig gecommuniceerd wordt over de verwezenlijkingen. Het zou haar een groot plezier doen als AGION jaarlijks een boek zou uitbrengen met foto's van wat er gebouwd of verbouwd is. Daarbij dienen ook de nieuwe ontwikkelingen, zoals wegschuifbare wanden om grote lokalen voor co-teaching te maken, belicht worden.

Het recurrent maken van de klimaatmiddelen vindt de minister een goede suggestie, maar die middelen komen uit het Vlaams Klimaatfonds. Het valt dus jaarlijks af te wachten hoeveel er beschikbaar gesteld wordt. Voor het verdelen van de nu toegekende middelen, is voor het vrij gesubsidieerd onderwijs de wachtlijst als uitgangspunt genomen.

Ze kent het probleem met de prognoses van de Studiedienst Vlaamse Regering. Ze ziet daar echter ook een verpletterende verantwoordelijkheid van de lokale besturen. Waarom nemen ze niet allemaal moeite om, bij grote woonuitbreidingsgebieden, de mogelijkheid na te gaan er een school te vestigen, bijvoorbeeld met huursubsidies?

Langs alle zijden wordt er gepleit voor een actualisatie van ODII. De minister wil gerust die besprekingen voeren, maar ze beloven moeilijk te zijn. De minister is daarover een informatieronde gestart.

De minister verwacht van de lokale taskforces wel wat lokale expertisedeling bij de verdeling van de capaciteitsmiddelen en het multifunctioneel gebruik. Ook de Vlaamse overheid werkt daaraan, zo wordt nu ook beoordeeld of een project snel realiseerbaar is, iets wat de lokale verantwoordelijkheidszin stimuleert.

Asbestverwijdering is de taak van OVAM. Het siert Joke Schauvliege dat ze de extra middelen prioritair inzet voor het asbestvrij maken van scholen. De 7,5 miljoen euro die daar nu zijn voor uitgetrokken, betreffen een eerste fase. Uiteraard zal OVAM nog meer geld moeten vrijmaken voor de asbestafbouw in heel Vlaanderen.

Wat de planlast bij bouwdoSSIers betreft, voert de administratie geen controle meer uit op het naleven van de wetgeving op de overheidsopdrachten, maar vertrouwt de scholen daarin. AGION tracht de dossierbehandeling nog wat te vereenvoudigen en elektronisch (via e-loket) te laten verlopen.

3. Slotreplieken

Koen Daniëls laat opmerken dat er in deze eigenlijk sprake is van een soort 'vierluik' en vraagt daarom nogmaals een duidelijk onderscheid te maken tussen enerzijds echte bijkomende capaciteit en anderzijds vervangbouw en renovatie die niet tot bijkomende capaciteit leiden. Die beide dienen daarenboven nog te worden afgezet tegen scholen die verdwijnen. In dichtbevolkte gebieden is het immers moeilijk vrije ruimte te vinden en dus scholen te bouwen. Het komt er dan ook op aan omzichtig om te springen met de verkoop van schoolgebouwen.

Elisabeth Meuleman vindt het ongepast dat de minister licht gaat over de wachtlijsten van alles samen 4,6 miljard euro. In het rapport staat trouwens 5 miljard euro, daar is op de een of andere manier dus al 400 miljoen euro van verdwenen. De btw-verlaging is inderdaad aanzienlijk, het is een soort federale bijdrage voor de Vlaamse scholenbouw. In dat opzicht kan er gewaagd worden van een meer dan noodzakelijke transfer. Ze wil de goede zaken en de inspanningen van de minister erkennen, maar extra inspanningen van de Vlaamse Regering zelf, die de minister bij het begin van de regeerperiode aankondigde, zeker voor de wachtlijsten, blijven broodnodig.

De minister zegt de middelen te hebben vrijgemaakt opdat de doelstelling van 37.000 extra plaatsen tegen 2020 zou kunnen worden gehaald. Hoewel er daarvan op vandaag nog 22.000 gerealiseerd worden, vindt ze dat het nu aan het onderwijsveld is om actie te ondernemen. De minister, met haar administratie, blijft volgens het lid echter zelf verantwoordelijk voor elke plaats. Ze moet ervoor zorgen dat elk kind terecht kan in een school. De nieuwe capaciteitsmonitor zal duidelijk maken waar de knelpunten nog zijn, allicht in het secundair onderwijs, en daarvoor zal extra geld nodig zijn. Het is in de vorige legislatuur al gebleken dat te laat ageren ervoor zorgt dat kinderen geen plaats hebben. Die fout mag geen tweede keer worden gemaakt. Elk heeft zijn rol te spelen en als de bevindingen van de oppositie en minister samengelegd worden, geeft dat allicht een correct beeld van de situatie.

Jo De Ro herhaalt dat voor het lokale politieke debat een capaciteitsmonitor in het voorjaar 2018 ideaal zou zijn. Zelfs voor het onderwijs zou dat beter zijn, omdat politieke partijen dan in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen duidelijk kunnen maken waar ze voor zullen gaan na de verkiezingen.

Bij de opening van schoolgebouwen – die dan de facto meestal al enkele weken in gebruik zijn – hoort hij vaak van leerkrachten hoeveel minder stresserend hun werk wordt in goede gebouwen: de akoestiek is beter, waardoor leerkrachten minder stemproblemen hebben; er is minder lawaai waardoor kinderen rustiger en geconcentreerder kunnen werken. Gebouwen hebben wel degelijk een grote impact op het welbevinden van leerlingen en leerkrachten. Hij suggereert, desgevallend via een OBPWO-onderzoek, in de komende jaren het ziekteverzuim in nieuwe gebouwen te vergelijken met dat in oude gebouwen en de resultaten aan te wenden bij het nemen van nieuwe beslissingen.

Minister *Hilde Crevits* zal de suggestie van Koen Daniëls aangaande het monitoren van het vierluik eens van naderbij bekijken. Het klopt alleszins dat er een evenwicht moet worden nagestreefd. Maar zeker het in kaart brengen van verdwijnende capaciteit zal nader denkwerk vergen.

Met betrekking tot de kleine DBFM preciseert de minister nogmaals dat er momenteel voor 636 miljoen euro aanvragen zijn. Daarvan zal nu eerst worden nagegaan welke aanvragen voldoen aan de selectiecriteria. Die oefening zou ergens in september rond moeten zijn. Bij de begrotingsopmaak 2018 kan dan worden nagegaan of er desgevallend extra middelen moeten en kunnen worden voorzien.

Infrastructuur heeft inderdaad een grote impact op het welbevinden, maar het blijven de mensen die het grote verschil maken. De minister bezocht recent twee Britse dansscholen, de ene in hartje Londen in oude gebouwen, de andere splinternieuw aan de rand van de stad. De oude school was hartelijkst, de directeur kende elke leerling ... Dat betwist *Jo De Ro* niet, maar de omgeving speelt ook een grote rol, met invloed op allergie, ergonomie, stress en dergelijke meer. Hij vraagt enkel dat te onderzoeken.

Kathleen HELSEN,
voorzitter

Jos DE MEYER
Koen DANIËLS
Elisabeth MEULEMAN,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

AGION	Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs
bso	beroepssecundair onderwijs
btw	belasting over de toegevoegde waarde
DBFM	Design Build Finance Maintain
ESR	Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen
EU	Europese Unie
GO!	onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap (historische naam = Gemeenschapsonderwijs)
ICT	informatie- en communicatietechnologie
M-decreet	decreet betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften
OBPWO	onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek
ODII	decreet betreffende het onderwijs II (genummerd Onderwijsdecreet)
ogo	officieel gesubsidieerd onderwijs
OVAM	Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij
OVSG	Onderwijskoepel van Steden en Gemeenten
pps	publiek-private samenwerking
STEM	Science, Technology, Engineering and Mathematics
tso	technisch secundair onderwijs
VEB	Vlaams EnergieBedrijf
vgo	vrij gesubsidieerd onderwijs
VTI	Vrij Technisch Instituut
vzw	vereniging zonder winstoogmerk